

SAŽECI • ABSTRACTS

Frankfurt o željama drugog reda i pojam osobe

CHRISTOPHER NORRIS

SAŽETAK: U ovome članku razmatram neka pitanja, probleme i, kako mi se čini, samonametnute dileme koje proizlaze iz dobro poznatog oglada Harryja Frankfurta "Freedom of the Will and the Concept of a Person". Taj je ogled izvršio široki utjecaj na kasnije mišljenje u etici i filozofiji uma, naročito svojom središnjom idejom želja i htijenja "drugog reda". Frankfurtove pristup obećava rješenje u obliku trećeg puta određenih starih problema – uglavnom problema odnosa slobodne volje i determinizma te odnosa uma i tijela – koji su se dosad opirali najboljim naporima filozofskog rješavanja ili terapije. On veoma nalikuje onoj vrsti odgovora koji apriorni put bilo kakva kantovskog ili sličnog metafizičkog pristupa želi izbjeći usvajanjem u širokom smislu naturalizirane koncepcije ljudskog moralnog djelovanja, ali tako da ne ode toliko daleko u smjeru etičkog naturalizma da izgubi prednosti (koje se tiču izbora, znanja o samome sebi i u svakom slučaju relativne autonomije) koje su povezane s kantovskim pristupom. Tvrdim, međutim, da takav izgled vara i da je Frankfurtove način pristupanja tim pitanjima – a naročito njegova glavna ideja želja i htijenja drugog reda – podložna odavno poznatim prigovorima koji dolaze kako od strane naturalistâ (antikantovskih) tako i od strane strogih autonomista (antinaturalističkih). Konkretnije, pokazujem da njegov pojam moralne volje kao nečega što posjeduje kompleksnu strukturu, čime htijenja višeg reda mogu odbaciti ili poništiti poticaje pokvarene želje prvog reda, jest takav da inherentno mora izazvati različite logičke, metafizičke i – što je u ovome kontekstu najvažnije – etičke probleme. Zaključujem da je posvemašnji naturalizam jedini odgovor koji može izaći na kraj s izazovima koji se sve više upućuju iz različitih znanstvenih krugova, naročito iz područja neurofiziologije i kognitivne psihologije.

KLJUČNE RIJEČI: Frankfurt, naturalizam, problem odnosa uma i tijela, volja, želje.

Frankfurt on Second-Order Desires and the Concept of a Person

CHRISTOPHER NORRIS

ABSTRACT: In this article I look at some the issues, problems and (it seems to me) self-imposed dilemmas that emerge from Harry Frankfurt's well-known essay 'Freedom of the Will and the Concept of a Person'. That essay has exerted a widespread influence on subsequent thinking in ethics and philosophy of mind, especially through its central idea of 'second-order' desires and volitions. Frankfurt's approach promises a third-way solution to certain longstanding issues – chiefly those of free-will *versus* determinism and the mind/body problem – that have up to now resisted the best efforts of philosophical deliverance or therapy. It looks very much like the kind of answer that would avoid the 'high priori road' of any Kantian or suchlike metaphysical approach by adopting a broadly natural-

ized conception of human moral agency while not going so far down the path toward wholesale ethical naturalism as to lose the benefits (of personhood, choice, self-knowledge, and at any rate relative autonomy) that come with the Kantian conception. However I suggest that this appearance is deceptive and that Frankfurt's way of addressing these issues – especially his leading idea of second-order desires and volitions – lies open to a long-familiar range of objections from both a naturalist (anti-Kantian) and a strong autonomist (anti-naturalist) quarter. More specifically, I show that his notion of moral will as possessing a multiplex structure whereby higher-order volitions can reject or countermand the promptings of unregenerate first-order desire is one that must inherently give rise to various problems of a logical, metaphysical, and – most importantly in this context – ethical character. I conclude that a thoroughgoing naturalism is the only response that can meet the kinds of challenge increasingly mounted from various scientific quarters, notably those of neurophysiology and cognitive psychology.

KEY WORDS: Desires, Frankfurt, mind/body problem, naturalism, will.

Kozmopolitanska načela distributivne pravednosti

AYSEL DOĞAN

SAŽETAK: Kozmopolitanisti drže da se naše dužnosti distributivne pravednosti prema drugima ne zaustavljaju na granicama. Darrel Moellendorf je među onima koji brane gledište da su načela distributivne pravednosti primjenjiva s onu stranu granica. Kao načelo međunarodne pravednosti on predlaže globalno načelo razlike, koje nejednakosti u raspodjeli bogatstva i resursâ dopušta samo ako su one u najveću korist najlošije stojećih individua. U ovome članku pokušavam pokazati da Moellendorfov argument u prilog globalnog načela razlike to načelo nimalo ne potkrepljuje. Umjesto toga argumentiram u prilog načela distributivne pravednosti minimalne razine na osnovi zamisli da bi svaka osoba trebala imati jednaki standard življenja s obzirom na ispunjenje njezinih osnovnih interesa. Ujedno kao osnovna načela potpunog opisa globalne distributivne pravednosti predlažem načelo doprinosa poduprto načelom pravične jednakosti mogućnosti, koje stremi izjednačavanju pozadinskih uvjeta natjecanja za društveno favorizirane pozicije.

KLJUČNE RIJEČI: Distributivna pravednost, kozmopolitanizam, Moellendorf, načelo razlike, pravična jednakost mogućnosti.

Cosmopolitan Principles of Distributive Justice

AYSEL DOĞAN

ABSTRACT: Cosmopolitans hold that our duties of distributive justice to others do not stop at borders. Darrel Moellendorf is among those who defend the view that principles of distributive justice are applicable beyond borders. He suggests as a principle of international justice the global difference principle, which allows inequalities in the distribution of wealth and resources only if they are to the greatest advantage of the least advantaged individuals. In this paper, I try to indicate that Moellendorf's argument for the global difference principle is far from sustaining it. Instead, I argue for a minimum floor principle of distributive justice on the basis of the idea that each person ought to have an equal standard of living with respect to the fulfillment of their basic interests. I also propose the principle of contribution backed up by the principle of fair equality of opportunity, aiming to equalize background conditions of a competition for socially favored positions, as the basic principles of a complete account of global distributive justice.

KEY WORDS: Cosmopolitanism, the difference principle, distributive justice, fair equality of opportunity, Moellendorf.

Sentimentalizam i metafizička vjerovanja

NORIAKI IWASA

SAŽETAK: U ovome ogledu najprije uvodim u teorije moralnog osjećaja Francisa Hutchesona, Davida Humea i Adama Smitha te razjašnjavam važne razlike među njima. Potom ispitujem da li moralni sud koji se zasniva na moralnom osjećaju varira ovisno o metafizičkim vjerovanjima. U tu svrhu te teorije uglavnom primjenjujem na pitanja kao što su istraživanje matičnih stanica, pobačaj i aktivna eutanazija. U svim trima teorijama neistinita religijska vjerovanja mogu iskriviti moralni sud. U Hutchesonovoj teoriji odgovori na problem istraživanja matičnih stanica, pobačaja i aktivne eutanazije ne mijenjaju se ovisno o metafizičkim vjerovanjima promatrača. No odgovori na ta pitanja mogu se promijeniti ovisno o djelatnikovim metafizičkim vjerovanjima. Humeova teorija ne može pružiti odgovore na problem istraživanja matičnih stanica i pobačaja kada primatelj (onaj na koga utječe djelatnikova radnja) jest embrij ili fetus, dok odgovor na problem aktivne eutanazije ne može pružiti kada je pacijent nesvjestan. Može pružiti odgovore na problem pobačaja kada je primatelj trudnica, a na problem aktivne eutanazije kada je pacijent svjestan. No odgovori mogu varirati ovisno o ženinim ili pacijentovim metafizičkim vjerovanjima. Smithova teorija može pružiti odgovore na problem istraživanja matičnih stanica, pobačaja i eutanazije. No odgovori mogu varirati ovisno o djelatnikovim metafizičkim vjerovanjima. To pokazuje da sam moralni osjećaj u tim teorijama ne može identificirati primjereno moralno stajalište.

KLJUČNE RIJEČI: Aktivna eutanazija, Hume, Hutcheson, matične stanice, moralni osjećaj, moralni sud, pobačaj, religijsko vjerovanje, Smith.

Sentimentalism and Metaphysical Beliefs

NORIAKI IWASA

ABSTRACT: This essay first introduces the moral sense theories of Francis Hutcheson, David Hume, and Adam Smith, and clarifies important differences between them. It then examines whether moral judgment based on the moral sense or moral sentiments varies according to one's metaphysical beliefs. For this, the essay mainly applies those theories to such issues as stem cell research, abortion, and active euthanasia. In all three theories, false religious beliefs can distort moral judgment. In Hutcheson's theory, answers to stem cell research, abortion, and active euthanasia do not change according to the spectator's metaphysical beliefs. Yet answers to those issues can change according to the agent's metaphysical beliefs. Hume's theory cannot provide answers to stem cell research and abortion where the embryo or fetus is the receiver (the one affected by the agent's action) and to active euthanasia where the patient is unconscious. It may provide answers to abortion where the pregnant woman is the receiver and to active euthanasia where the patient is conscious. Yet the answers can vary depending on the woman's or the patient's metaphysical beliefs. Smith's theory can provide answers to stem cell research, abortion, and active euthanasia. But the answers can vary depending on the agent's metaphysical beliefs. These show that the moral sense or moral sentiments in those theories alone cannot identify appropriate morals.

KEY WORDS: Abortion, active euthanasia, Hume, Hutcheson, moral judgment, moral sense, moral sentiment, religious belief, Smith, stem cell.

Kontroliranje kontrole i jaki djelovateljsko-uzročni libertarijanizam

DAVOR PEĆNJAK

SAŽETAK: U ovom članku branim tzv. jaki djelovateljsko-uzročni libertarijanizam u verziji koju je dao O'Connor od prigovora koje je uputio David Widerker. Specifičnije, nastojim pokazati da se mogu svladati teškoće koje se tiču pitanja da li djelovatelj ima kontrolu nad kontroliranjem činjenja djelatnosti E, koje se tiču prigovora nomički dostatnog uvjeta da bi se dogodila djelatnost E i koje se tiču mogućih logički ili metafizički dostatnih uvjeta da bi se dogodila djelatnost E.

KLJUČNE RIJEČI: Jaki djelovateljsko-uzročni libertarijanizam, kontrola, logički dostatni uvjet, metafizički dostatni uvjet, nomički dostatni uvjet.

Controlling the Control and Strong Agent-Causal Libertarianism

DAVOR PEĆNJAK

ABSTRACT: In this article I defend Strong Agent-Causal Libertarianism in O'Connor's version against several objections raised by David Widerker. More specifically, I try to show that we can overcome difficulties raised by the question whether an agent has a control over controlling doing action E, by objection of possible nomically sufficient condition for obtaining of E and by objection of possible logically or metaphysically sufficient condition for obtaining of E.

KEY WORDS: Agent-causal libertarianism, control, logically sufficient condition, nomically sufficient condition, strong agent-causal libertarianism.

Struktura kao fenomenologija. Povijesna i kulturna značenja strukturne fenomenologije Heinricha Rombacha

JUN WANG

SAŽETAK: Kao novi razvoj fenomenologijske tradicije, strukturna fenomenologija Heinricha Rombacha ima raznolika povijesna i kulturna značenja. Prvo, "struktura" je treća faza koja se nalazi nakon "supstancije" i "sustava" u cjelokupnoj povijesti mišljenja. Drugo, ona se shvaća kao buduća faza fenomenologije, koja se nalazi s onu stranu Husserlove fenomenologije svijesti i Heideggerove fenomenologije tubitka. Treće, postoji bliska povezanost između "strukture" i istočnjačke misli, naime iskustvo Taoa. Ta veza zapravo omogućuje interkulturalnu dimenziju filozofije.

KLJUČNE RIJEČI: Fenomenologija, interkulturalizam, povijest misli, struktura, Tao.

Structure as a Phenomenology. The historical and cultural meanings of Heinrich Rombach's structural phenomenology

JUN WANG

ABSTRACT: As a new development of the phenomenological tradition Heinrich Rombach's structural phenomenology has the diverse historical and cultural meanings. First, "structure" is the third phase which stands after "substance" and "system" in the whole history of thought. Second, it is regarded as the future phase of the phenomenology, which is beyond Husserl's phenomenology of con-

sciousness and Heidegger's phenomenology of existence. Third, there is a close relationship between "structure" and the Eastern thought, namely the experience of the Tao. This connection allows actually the intercultural dimension of philosophy.

KEY WORDS: History of thought, interculturalism, phenomenology, structure, Tao.